



Pan
Stanisław Szwed
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

dotyczy pisma: DPS-VI.0210.8.2022.MJ

Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, przedstawia następujące uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny (Dz. U. poz. 486).

1. W projektowanym § 3 ust. 7 ww. rozporządzenia proponujemy nadać następujące brzmienie:

„7. W przypadkach szczególnie uzasadnionych udział w posiedzeniu Komisji lub podejmowanie rozstrzygnięć i przyjmowanie wniosków może odbywać się zdalnie przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Zdaniem Federacji, wprowadzenie możliwości procedowania przez Komisję w trybie zdalnym jest zasadne, ale powinno być ograniczone wyłącznie do sytuacji szczególnie uzasadnionych np. związanych z wprowadzonymi obostrzeniami epidemicznymi. Zapis proponowany przez projektodawcę, literalnie interpretowany, mógłby uczynić zdalne procedowanie jako regułę, a nie wyjątek.

Analogiczna zmiana powinna nastąpić w § 5 ust. 7 rozporządzenia.

2. W projektowanym § 6 ust. 1 rozporządzenia proponujemy następujące brzmienie:

„§ 6. 1. Minimum programowe dla I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny obejmuje następujące moduły oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) warsztat pracy pracownika socjalnego – 10 godzin;*
- 2) specyfika zawodu pracownika socjalnego – 10 godzin;*
- 3) diagnoza społeczna jako element pracy pracownika socjalnego – 20 godzin;*
- 4) metodologia i metodyka pracy socjalnej – 20 godzin;*



5) *superwizja w pracy socjalnej jako forma wsparcia pracownika socjalnego – wprowadzenie do superwizji – 10 godzin;*

6) *etyka zawodowa i prawa człowieka – 10 godzin;*

7) *wybrane zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego, prawa cywilnego, prawa administracyjnego, prawa karnego, prawa pracy i zabezpieczenia społecznego – 20 godzin;*

8) *wybrane zagadnienia z zakresu pomocy społecznej – 20 godzin;*

9) *umiejętności interpersonalne w pracy socjalnej – 35 godzin;*

10) *budowanie i zarządzanie siecią wsparcia społeczności lokalnej, w tym współpraca z podmiotami ekonomii społecznej – 20 godzin;*

11) *metody oraz techniki tworzenia projektów socjalnych – 20 godzin.*

W stosunku do zakładanego obecnie minimum dla I stopnia specjalizacji, proponujemy zwiększenie liczby godzin modułu „etyki zawodowej i praw człowieka” oraz „umiejętności interpersonalnych”, których to deficyt zagadnień w profesjonalnym przygotowaniu do wykonywania zawodu pracownika socjalnego dostrzegamy jako organizacja. Jednocześnie wnosimy o zmniejszenie, w stosunku do zakładanego, liczby godzin przeznaczonych na wybrane zagadnienia prawne, co motywujemy faktem, iż w codziennej pracy kwestie te i tak są przedmiotem dodatkowych szkoleń w ramach znaczącej oraz rozbudowanej formalizacji pracy socjalnej. Zdaniem Federacji, specjalizacje zawodowe powinny służyć wzmocnieniu metodyki i warsztatu pracy pracownika socjalnego, a nie prowadzonych przez niego postępowań administracyjnych. Tymczasem w projekcie rozporządzenia przewiduje się zmniejszenie modułu dotyczącego warsztatu pracownika socjalnego oraz dodanie modułu: specyfika zawodu pracownika socjalnego, diagnoza społeczna jako element pracy pracownika socjalnego, które naszym zdaniem mogłyby się mieścić w całości w module pn. „warsztat pracy pracownika socjalnego”.

3. W § 6 ust. 2 pkt. 2 lit. a rozporządzenia proponujemy utrzymanie 40 godzin zajęć w module pn. „interdyscyplinarna charakterystyka problemu”, ale jednocześnie w § 6 ust. 2 pkt. 1 proponujemy wykreślenie lit. b tj. modułu pn. „kategorie problemów społecznych oraz osób i grup korzystających z pomocy społecznej”.

W opinii Federacji, minimum programowe dla specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego winno być w całości poświęcone wybranej specjalności w zakresie przygotowania specjalistycznego, o których mowa w § 7. Wobec powyższego obniżenie godzin w zakresie m.in. interdyscyplinarnej charakterystyki problemu, rodzi nasze wątpliwości. Na przykładzie własnych doświadczeń, możemy wskazać, iż właśnie ten zakres programowy przyczynił się do pogłębienia znajomości samego problemu, jego etiologii, mechanizmów oddziaływania problemu na funkcjonowanie osób i rodzin

zagrożonych lub doświadczających danego problemu (trudności) oraz podejścia interdyscyplinarnego w zakresie wsparcia na rzecz tych osób/rodzin.

I odwrotnie – w ramach specjalizacji II stopnia należałoby dążyć do zmniejszenia liczby zajęć przygotowania ogólnego, będącego w znacznej mierze powtórzeniem materiału doskonale znanego pracownikom socjalnym. Takim ewidentnym przykładem modułu, który obniża wręcz rangę specjalizacji jest moduł pn. „kategorie problemów społecznych oraz osób i grup korzystających z pomocy społecznej”, stanowiący ogólne zapoznanie z kategoriami klientów i ich trudności. Powyższa materia, wobec całościowego zwiększenia liczby godzin zajęć specjalizacji, powinna zostać bezwzględnie usunięta jako całkowicie zbędna.

4. W § 7 rozporządzenia proponujemy:

- ust. 1 pkt. 3 zastąpić nowym w brzmieniu: „3. *praca socjalna z osobami z niepełnosprawnościami i ich rodzinami*”

Obecnie sformułowanie „osoba niepełnosprawna” użyte w obowiązującym przepisie ma charakter naznaczający i nie jest już stosowane w profesjonalnej pracy z tą kategorią osób oraz rodzin. Uważamy zatem za zasadne dokonanie odpowiedniej korekty.

- ust. 1 pkt. 14 zastąpić nowym w brzmieniu: „14. *organizator usług socjalnych.*”

Powołana przez Państwa w uzasadnieniu do zmian w rozporządzeniu Uczelnia Korczaka, w 2021 r. prowadziła pilotażowe zajęcia II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego o specjalności pn. „organizator usług socjalnych”. Na tej podstawie osoby kończące ww. specjalizację uzyskiwały, po zdaniu egzaminu przed CKE, dyplom ww. specjalizacji o wskazanej specjalności „organizator usług socjalnych”. Zakres przedmiotowy i godzinowy ww. specjalności był tożsamy z obecnie projektowanym dla specjalności „organizator usług społecznych”. A zatem ww. specjalność pn. „organizator usług socjalnych” powinna zostać uwzględniona w projektowanym rozporządzeniu, skoro ww. osoby uzyskały już dyplom o ww. specjalności i dokładnie takiej nazwie, mając uzasadnione podstawy sądzić, że na tej podstawie będą także uprawnieni do wykonywania zawodu organizatora usług społecznych określonego w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Zdaniem naszej organizacji powyższa kwestia powinna być doprecyzowana.

5. Federacja stanowczo i jednoznacznie sprzeciwia się wprowadzeniu nowego brzmienia § 9 ust. 2 rozporządzenia. W zakładanym przepisie, w sposób drastyczny, dyskryminujący i nieuzasadniony, ograniczone zostałyby obecne prawo pracowników socjalnych, którzy na podstawie dotychczasowych przepisów posiadają uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego w związku z ukończeniem przez siebie studiów wyższych na określonym kierunku, do przystąpienia do szkolenia z zakresu II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny z pominięciem warunku uzyskania I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Prawo do przystąpienia



do szkolenia z zakresu II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny z pominięciem ww. warunku ukończenia specjalizacji I stopnia zostałyby zarezerwowane tylko dla tych pracowników, którzy ukończyli studia wyższe na kierunku pracy socjalnej lub w zakresie pracy socjalnej. Takie różnicowanie osób posiadających prawo do wykonywania zawodu w związku z ukończonymi studiami wyższymi nie jest niczym uzasadnione i wprost miałyoby charakter dyskryminujący. Warto bowiem zauważyć, że w ten sposób doszłoby do paradoksalnej wręcz sytuacji, bowiem osoby które ukończyły studia wyższe magisterskie (także 5-letnie jednolite) na kierunkach uprawniających do wykonywania zawodu pracownika socjalnego w poszczególnych okresach, zostałyby postawione w gorszej sytuacji niż osoby, które ukończyły studia licencjackie ale na kierunku pracy socjalnej lub w zakresie pracy socjalnej. O ile zatem dopuszczenie do szkolenia II stopnia specjalizacji po ukończeniu I stopnia specjalizacji dla osób legitymujących się wykształceniem średnim ma swoje uzasadnienie, o tyle różnicowanie w tym przedmiocie osób z wykształceniem wyższym, gdzie ścieżka kształcenia była wręcz rozbudowana dla osób kończących w poprzednich latach inne kierunki, nie znajduje podstaw merytorycznych. Powyższa regulacja, jeśli zostałaby wprowadzona w zakładanym brzmieniu, korzystna byłaby wyłącznie dla podmiotów szkolących (!), bowiem „przymuszałyby” liczne grono doświadczonych stażem pracowników socjalnych, chcących jedynie poszerzyć warsztat i metodykę swojej pracy z wybranymi kategoriami klientów, do ukończenia ogólnego i podstawowego kursu specjalizacji I stopnia, którego program jest znacznie uboższy niż studiów wyższych przygotowujących do wykonywania zawodu.

A zatem stanowczo domagamy się rezygnacji z ww. projektowanego przepisu.

6. Obecne rozporządzenie zakłada 160 godzin „przygotowania ogólnego” i 80 godzin „przygotowania specjalistycznego” tj. łącznie 240 godzin w zakresie minimum programowego dla II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Projekt zmiany przedmiotowego rozporządzenia zakłada 180 godzin „przygotowania ogólnego” i 120 godzin „przygotowania specjalistycznego” tj. łącznie 300 godzin, co świadczy o zwiększeniu samej liczby godzin minimum programowego. Minimum programowe w zakresie przygotowania specjalistycznego zostało poszerzone m.in. o zagadnienia:

- e) podejście usługowe w pracy socjalnej – 10 godzin,
- f) realizacja usług społecznych – 10 godzin,

- które naszym zdaniem nie są bezpośrednio związane z przedmiotem specjalizacji. W ocenie Federacji wskazane zagadnienia, z uwagi na aktualne projekty rządowe w zakresie deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług społecznych, powinny być realizowane nieodpłatnie w ramach szkoleń dostępnych na rzecz wszystkich osób zainteresowanych, bez względu na poziom wykształcenia, staż pracy i spełnianie kryterium przystąpienia do specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego. Szkolenia takie mogą organizować np. Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej. Wnioskujemy zatem o rezygnację z ww. pkt. e-f w § 6 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia.



Uwagi i propozycje ogólne

7. Należy zwrócić uwagę, iż zarówno obecne rozporządzenia, jak i proponowane zmiany wskazują wyłącznie na możliwość podniesienia kompetencji pracownika socjalnego w zakresie danego problemu, brak jest natomiast w przepisach określenia uzyskanych kwalifikacji pracownika socjalnego po ukończeniu specjalizacji II stopnia. W rozporządzeniu należałoby wskazać więc kluczowe kwalifikacje/uprawnienia pracownika socjalnego po ukończeniu ww. specjalizacji II stopnia np. „posiada uprawnienia do prowadzenia indywidualnego poradnictwa na rzecz osób z problemem...”, „posiada uprawnienia prowadzenie grup wsparcia na rzecz na rzecz osób z problemem...”, itp.
8. Nadto rozporządzenie powinno określać tzw. krótką ścieżkę specjalizacji II stopnia, w sytuacji gdy pracownik socjalny, chce rozwijać swoje kompetencje i umiejętności w zakresie innego/kolejnego modułu specjalizacji II stopnia, ale już ukończył II stopień specjalizacji w innej specjalności. W obecnej sytuacji pracownik socjalny posiadający już specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, udając się na kolejną specjalizację zmuszony jest ponownie odbyć minimum programowe przewidziane w całym programie kształcenia, a więc faktycznie dublować materiał w zakresie przygotowania ogólnego.

Z uwagi na kluczowe dla naszej grupy zawodowej projektowane zmiany w zakresie ww. specjalizacji – wnosimy o ich uwzględnienie oraz pisemne poinformowanie naszej organizacji o Państwa decyzjach w tym zakresie. Jednocześnie wyrażamy gotowość omówienia uwag w trakcie bezpośredniego spotkania z umocowanymi przedstawicielami MRiPS.

PRZEWODNICZĄCY
Polskiej Federacji Związkowej
Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej

Paweł Maczyński

****pogrubiona kursywa – treść proponowanych zmian w projekcie***

1. Adresat (mail)
2. a/a